10 нчы сыйныф
1 нче вариант

А1. *Бизнес* **сүзенең кайсы телдән кергәнлеген күрсәтегез (2 балл).**

1) рус теленнән
2) гарәп теленнән
3) **инглиз теленнән**
4) испан теленнән

А2. Күп нокталар урынына *х* хәрефе язылырга тиешле очракны күрсәтегез (2 балл).

1) ка...арман, ...ава
2) бини...ая, ни...аять
3) ...әр, Ил...ам
4) **бә...әс, а...ыр**

А3. Антонимнарны табыгыз (2 балл).

1) зур – олы
2) **нечкә – юан**
3) куллану - файдалану
4) мул – бай

А4. Тамыр сүзне күрсәтегез (2 балл).

1) мәктәптә
2) кулъяулык
3) **апа**
4) егетлек

А5. Морфологик принципка буйсынып язылган очракны күрсәтегез (2 балл).

1) өстәлдә
2) телевизорның
3) китапларда
4) **томанлы**

А6. Сөйләм төгәллеге бозылган җөмләне күрсәтегез (3 балл).

1) Әнием Сара апаның бер алдына, биш артына төште.
2) **Менә ничек сайрый башлады безнең сандугачыбыз!**
3) Юл буе безне тургайлар сайравы озата барды.

4) Мәктәпкә кергәч, Гәүһәрнең бөтен уйларын балалар биләп алды.

А7. Әдәби тел нормаларын бозып әйтү бирелгән рәтне күрсәтегез (3 балл).

1) [а^{о}ңкау] [күтәреңке]
2) **[сәлгә], [былыт]**
3) [сөт], [тирәк]
4) [әңгәмә], [сыңған]

А8. Кайсы җөмләдә *борын* сүзе туры мәгънәдә кулланылган? (3 балл).

1) Эт, борынын сузып, һаваны иснәде.
2) Күтәрмә борыныңны, өзәрләр муеныңны!
3) Самавыр борыныннан су тамып тора.
4) Көймә борыны белән ярга төртелде.

А9. Сүзтезмәнең төрен билгеләгез (3 балл)

егерме алма

1) рәвешле сан сүзтезмә
2) санлы рәвеш сүзтезмә
3) алмашлыклы сан сүзтезмә
4) санлы исем сүзтезмә

А10. Җөмләдә аерымланган хәлнең төрен күрсәтегез (3 балл).

Өйләренә кайтып җитсә, Айдар бөтен җыйганын әнисенә бирер иде.

1) вакыт хәле
2) шарт хәле
3) сәбәп хәле
4) урын хәле

А11. Сингармонизм законының рәт гармониясенә буйсынмаган сүз кулланылган җөмләне күрсәтегез. (3 балл)

1) **Абыем, әйт, зинһар, ашыгып, кая, нигә очабыз без?**
2) Урманнарны, тауларны агартырга, басуларны җылытырга.
3) Оча-оча авыл урамына килеп керде Фирүзә.
4) Фирүзә кызчыкның алсу учына очып төште.

А12. Тартык авазларның әйтелеш һәм язылышлары туры килмәгән төркемне күрсәтегез. (3 балл)

1) тавык, карга, әнкәй
2) кино, вагон, сан
3) кинәт, зәңгәр, шат

4) бара, мөмкин, театр

А13. Кайсы сүз башкаларыннан аерылып тора? (3 балл)

1) утау
2) утлау
3) утлык
4) утын

А14. Кайсы вариантта киләчәк заман хикәя фигыль кушымчасы дөрес күрсәтелгән? (3 балл)

1) гөрелдә - р
2) йөре - р
3) чүп -ләр
4) кит-ерер

А15. Кайсы вариантта асыл сыйфатлардан гына торган төркем бирелгән? (3 балл)

1) язгы, зур, матур
2) яшел, кисек, кояшлы
3) караңгы, кызыл, аксыл
4) саргылт, өстәмә, алынма

В1. ***Аның янында кемнәрдер бар < ... > ә эти арттан атлый. (К. Тимбикова) җ*өмләсендә <...> тамгасы урынына нинди тыныш билгесе куелырга тиешлеген языгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): ӨТЕР
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

В2. ***Әни җыры < ... > дөньядагы иң бөек җыр җ*өмләсендә <...> тамгасы урынына нинди тыныш билгесе куелырга тиешлеген языгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): СЫЗЫК
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

В3. *Язык* **искергән сүзенең хәзерге телдә кулланыла торган вариантын языгыз (4 балл).**

Җавап (Ответ): ГӨНАҺ

Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B4. *Баргалый, көлемсери, караштыра* **сүзләре кайсы сүз төркеменә керә? (4 балл).**

Җавап (Ответ): ФИГЫЛЬ/ ФИГЫЛЬЛӘР
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B5. ***Әйтче, чишмәм, ничек кенә итеп сиңа җан кертим соң? җөмләсеннән* эндәш сүзне күчереп алыгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): ЧИШМӘМ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B6. *Кешеләр җирдә яңа матурлык тудыру өчен эзләнәләр, максатларына ирешү өчен күпме көч куялар.* **җөмләсеннән ясалма исемне күчереп алыгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): МАТУРЛЫК
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B7. Җөмләдән ирен гармониясенә буйсынган сүзне күчереп алыгыз: *Без әни җырын дистә еллар үткәч тә, тормышыбызның иң авыр һәм иң бәхетле сәгатьләрендә искә төшерәбез. (Р. Гамзатов)* **(4 балл).**

Җавап (Ответ): ТОРМЫШЫБЫЗНЫҢ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B8. Җөмләдәге аерып бирелгән сүз нинди җөмлә кисәге булып килә? *Алар* ***кузгаткан*** *дулкыннарда шәфәкъ яктысы ялкын телләредәй уйный.* **(4 балл).**

Җавап (Ответ): АЕРГЫЧ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B9. ***Дөнья... матур җирләре күп, ләкин туган яктан да кадерлерәк җир юктыр* җөмләсендә нокталар урынына кайсы килеш кушымчасын куярга кирәк?**

Җавап (Ответ): ИЯЛЕК /ИЯЛЕК КИЛЕШЕ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B10. Тәңгәллек урнаштырыгыз (4 балл).

А) каен җиләге	1) тамыр сүз
Б) болын	2) ясалма сүз
В) аксакал	3) саф кушма сүз
Г) кыргыч	4) тезмә сүз

Җавап (Ответ): 4132
ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

B11. Бирелгән сүзләрнең тәрҗемәсе дөрес күрсәтелгән очракларны тәңгәллек белән күрсәтегез (4 балл).

СҮЗ	ТӘРҖЕМӘСЕ
А) кылыч	1) подогнуть
В) бөкләү	2) будущее
В) туңдырма	3) сабля
Г) киләчәк	4) мороженое

Җавап (Ответ): 3142

ИНСТРУКЦИЯ:
Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

B12. Ике өлешне туры китереп, дөрес тотрыклы әйтелмәләр барлыкка китерегез (4 балл).

А) киләп	1) сөте генә юк
Б) күгәрчен	2) сарып йөрү
В) ат ачуын	3) заманыннан бирле
Г) нух	4) тәртәдән алу

Җавап (Ответ): 2143

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В13. Сүзләрнең мәгънәләре арасында тәңгәллек урнаштырыгыз. (4 балл)

СҮЗ	МӘГЪНӘСЕ
А) кырку	1) янып сүнгән агач кисәге
В) кисәү	2) артык әче
В) иңелү	3) чокырланып керү
Г) имәнү	4) куркып китү

Җавап (Ответ): 2134

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В14. Тәңгәллекләр урнаштырыгыз (4 балл)

А) якыннарыгызга игътибарлы булыгыз	1) хикәя фигыль
Б) тормышка дәртен сиздергән булган	2) инфинитив
В) ат сакларга кирәк	3) боерык фигыль
Г) аларны үстергән кара тавыкка рәхмәт	4) сыйфат фигыль

Җавап (Ответ): 3124

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В15. Тәңгәллек урнаштырыгыз (4 балл).

А) тамыр исем	1) рәхмәт уку
Б) ясалма рәвеш	2) миләш
В) саф кушма сыйфат	3) каракучкыл
Г) тезмә фигыль	4) күбесенчә

Җавап (Ответ): 2431

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

10 нчы сыйныф
2 нче вариант

А1. *Кыйммәт* **сүзенең кайсы телдән кергәнлеген күрсәтегез (2 балл).**

5) рус теленнән
6) гарәп теленнән
7) инглиз теленнән
8) испан теленнән

А2. Күп нокталар урынына *һ* хәрефе язылырга тиешле очракны күрсәтегез (2 балл).

1) ка...арман, ...ава
2) ...әлсез, и...тыяр
3) ...аят, и...тирам
4) бә...әс, а...ыр

А3. Антонимнарны табыгыз (2 балл).

1) иске– сәләмә
2) биек – тәбәнәк
3) җан - кот
4) сандугач – былбыл

А4. Тамыр сүзне күрсәтегез (2 балл).

1) сабакташ
2) аксакал
3) исем
4) иркәләнү

А5. Морфологик принципка буйсынып язылган очракны күрсәтегез (2 балл).

1) ташбаш
2) машинадан
3) тәрәзәләр
4) салынкы

А6. Сөйләм төгәллеге бозылган җөмләне күрсәтегез (3 балл).

1) Йөри торгач, өченче чыршыны очратты ул урманда.
2) Тиз арада чәй кайнап чыккан.
3) Моны күрүгә, егетләр, бер-берсен бүлдереп, бүләкне мактарга тотындылар.
4) Ул халык авыз иҗатын җыюга зур көч куя.

А7. Әдәби тел нормаларын бозып әйтү бирелгән рәтне күрсәтегез (3 балл).
1) [а°лма] [иртәңгә]
2) **[тэлкэ], [бырын]**
3) [сөт], [тирәк]
4) [әңгәмә], [сәләмәт]

А8. Кайсы җөмләдә *авыз* сүзе туры мәгънәдә кулланылган? (3 балл).
1) Малай, авызын зур ачып, бу тамашага карап торды.
2) Аны мич авызы каршында керләр уып торган хатыны каршылады.
3) Бер кулы белән баз авызының бурасына ябышты.
4) Кайдадыр җир тетри, кайдадыр янартаулар авызыннан ут чәчелә.

А9. Сүзтезмәнең төрен билгеләгез (3 балл)
Җиденче сыйныф
1) рәвешле сан сүзтезмә
2) санлы рәвеш сүзтезмә
3) алмашлыклы сан сүзтезмә
4) санлы исем сүзтезмә

А10. Җөмләдә аерымланган хәлнең төрен күрсәтегез (3 балл).
Ярсып китүенә карамастан, мин аны аңларга тырышам.
1) вакыт хәле
2) кире хәл
3) сәбәп хәле
4) урын хәле

А11. Сингармонизм законынының рәт гармониясенә буйсынмаган сүз кулланылган җөмләне күрсәтегез. (3 балл)
1) **Ул бер минутка гына тынып калды, тирән уйга батты.**
2) Хәмит мәктәпкә йөри башлады.
3) Очраклы бер хәл аңа бу авыр мәсьәләне чишәргә ярдәм итте.
4) Шундый икеләнүләр торган саен тирәнәя барды.

А12. Тартык авазларның әйтелеш һәм язылышлары туры килмәгән төркемне күрсәтегез. (3 балл)

1) савыт, газиз, төнбоек

2) телевизор, матур, тизрәк
3) аксыл, тирән, барачак
4) укытучы, өстәл, йөгерде

А13. Кайсы сүз башкаларыннан аерылып тора? (3 балл)

1) утау
2) утлау
3) утлык
4) утын

А14. Кайсы вариантта киләчәк заман хикәя фигыль кушымчасы дөрес күрсәтелгән? (3 балл)

1) дөбердә - р
2) бары - р
3) аш -ар
4) җит-керер

А15. Кайсы вариантта асыл сыйфатлардан гына торган төркем бирелгән? (3 балл)

5) кышкы, зур, матур
6) ак, кисек, яңгырлы
7) сары, кызгылт, зәңгәрсу
8) саргылт, ямьле, җәйге

В1. ***Әллә тавышларыбызга игътибар итеп < ... > бөркетләрнең икенчесе дә аваз салды. (Ф. Яхин)*** **җөмләсендә <...> тамгасы урынына нинди тыныш билгесе куелырга тиешлеген языгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): ӨТЕР
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

В2. ***Исәбе < ... > кеше күзенә эләкмәү*** **җөмләсендә <...> тамгасы урынына нинди тыныш билгесе куелырга тиешлеген языгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): СЫЗЫК
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

В3. *Кот* **искергән сүзенең хәзерге телдә кулланыла торган вариантын языгыз (4 балл).**

Җавап (Ответ): ҖАН

Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B4. *Карана, уйлата, сөйләндерә* **сүзләре кайсы сүз төркеменә керә? (4 балл).**

Җавап (Ответ): ФИГЫЛЬ/ ФИГЫЛЬЛӘР
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B5. ***Әй, авылым, син минем бишегем. җөмләсеннән* эндәш сүзне күчереп алыгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): АВЫЛЫМ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B6. *Кечкенә шәһәрнең авыл урамы шикелле ямь-яшел чирәмендә яланаяк йөгерә кыз бала.* **җөмләсеннән саф кушма исемне күчереп алыгыз. (4 балл).**

Җавап (Ответ): ЯЛАНАЯК
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B7. Җөмләдән ирен гармониясенә буйсынган сүзне күчереп алыгыз: *Һавада кыр казларының моңсу гына тонык тавышлары ишетелде. (Д. Гайнетдинова)* **(4 балл).**

Җавап (Ответ): ТОНЫК
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән җөмләдәге формада күчереп языгыз.

B8. Җөмләдәге аерып бирелгән сүз нинди җөмлә кисәге булып килә? ***Өрфия*** *болытлар җил уңаена агыла да агыла.* **(4 балл).**

Җавап (Ответ): АЕРГЫЧ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B9. ***Чишмә… берни белән дә чагыштырып булмый торган моңлы агышына сандугачлар тавышы кушыла җөмләсендә* нокталар урынына кайсы килеш кушымчасын куярга кирәк? (4 балл).**

Җавап (Ответ): ИЯЛЕК /ИЯЛЕК КИЛЕШЕ
Инструкция: Сүзне БАШ хәрефләр белән баш килештә, берлек санда языгыз.

B10. Тәңгәллек урнаштырыгыз (4 балл).

А) кура җиләге	1) тамыр сүз
Б) урман	2) ясалма сүз
В) өчпочмак	3) саф кушма сүз
Г) бүлмә	4) тезмә сүз

Җавап (Ответ): 4132
ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

B11. Бирелгән сүзләрнең тәрҗемәсе дөрес күрсәтелгән очракларны тәңгәллек белән күрсәтегез (4 балл).

СҮЗ	ТӘРҖЕМӘСЕ
А) клевать	1) үрнәк
Б) обижаться	2) чүпләү
В) образец	3) кайнатма
Г) варенье	4) үпкәләү

Җавап (Ответ): 2413

ИНСТРУКЦИЯ:
Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

B12. Ике өлешне туры китереп, дөрес тотрыклы әйтелмәләр барлыкка китерегез (4 балл).

А) алтын	1) икенчесен эт ашый
Б) бер аягын атлаганчы,	2) һәр ялтыраган ... түгел
В) бар чакта бүредәй,	3) аннан эшлә
Г) алдан уйла,	4) юк чакта шүредәй

Җавап (Ответ): 2143

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В13. Сүзләрнең мәгънәләре арасында тәңгәллек урнаштырыгыз. (4 балл)

СҮЗ	МӘГЪНӘСЕ
А) ачыныш	1) җиңелчә ыңгырашу
Б) сыкрану	2) авыр кайгы
В) иңкәю	3) аву
Г) имрәтү	4) куркыту

Җавап (Ответ): 2134

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В14. Тәңгәллекләр урнаштырыгыз (4 балл)

А) якыннарыгызга игътибарлы булыгыз	1) хикәя фигыль
Б) тормышка дәртен сиздергән булган	2) инфинитив
В) ат сакларга кирәк	3) боерык фигыль
Г) аларны үстергән кара тавыкка рәхмәт	4) сыйфат фигыль

Җавап (Ответ): 3124

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.

В15. Тәңгәллек урнаштырыгыз (4 балл).

А) тамыр сүз	1) буар елан
Б) ясалма сүз	2) дәфтәр
В) саф кушма сүз	3) чәчүргеч
Г) тезмә сүз	4) дәгъвалау

Җавап (Ответ): 2431

ИНСТРУКЦИЯ:

Биремнең җавабы булып, саннар тезмәсе генә килә ала. Җавапны буш ара калдырмыйча, өтер яки башка символларсыз языгыз.